

**UCHWAŁA NR 0007.113.2024
RADY GMINY GOLESZÓW**

z dnia 18 grudnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) Rada Gminy Goleszów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Goleszów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

Przewodnicząca Rady Gminy

Elżbieta Duraj

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2025

I. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, określają obowiązek organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania środków psychoaktywnych, a także wspierania przedsięwzięć temu służących. Ustawodawca określił kierunki polityki wobec problemów alkoholowych i narkotykowych, wskazał zadania z tego zakresu i ich źródła finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż różne rodzaje uzależnień mają ze sobą bardzo wiele wspólnego. Bez względu na to, czy mówimy o uzależnieniu od alkoholu, narkotyków, behawioralnym, spotykamy się z takimi samymi, bądź podobnymi mechanizmami, przebiegiem, czynnikami ryzyka oraz czynnikami chroniącymi.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025 stanowi odpowiedź na zapisy ww. ustaw, określając lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Uwzględnia także cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych, które zostały określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 - 2025.

GPPiRPA oraz PN realizowany będzie w oparciu o środki własne gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Niniejszy Program został opracowany w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, przy współpracy dotychczasowych realizatorów ww. programów, GKRPA w Goleszowie, stanowiących interdyscyplinarny zespół ekspertów w dziedzinie spraw związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także szeroko pojętych uzależnień.

II. Diagnoza problemów uzależnień na terenie gminy Goleszów

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów, związanych z uzależnieniami od środków psychoaktywnych oraz behawioralnymi, bardzo ważne jest rozpoznawanie skali problemów na terenie gminy, wzorów zachowań związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego nimi wywołanych. Jednocześnie zgromadzenie danych statystycznych w zakresie uzależnienia nie daje rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska ze względu na „wrażliwość” danych oraz fakt, że te same osoby mogą być wykazywane przez różne podmioty działające w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych.

Konsekwencje nadużywania środków psychoaktywnych, w tym alkoholu, dotyczą nie tylko bezpośrednio osób uzależnionych, pijących szkodliwie, ryzykownie i ich rodzin, ale także mają wpływ na całą populację, niosąc za sobą różnego rodzaju doraźne szkody związane z zażywaniem tych środków, takie, jak: wypadki samochodowe (w tym śmiertelne), konflikt z prawem, zachowania agresywne, przemoc, większe ryzyko stania się ofiarą przestępstwa, konflikt z rówieśnikami i w rodzinie, problemy z nauką.

1. Z zebranych danych wynika, iż istnieje zależność pomiędzy alkoholem, a wypadkami drogowymi. Niejednokrotnie potwierdzały to dane Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie, które ujawniały osoby, które prowadziły pojazdy mechaniczne pod wpływem alkoholu, bądź innego środka odurzającego, a co za tym idzie dopuściły się przestępstwa z art. 178a §1 Kodeksu Karnego¹⁾, bądź art. 87 §1a Kodeksu Wykroczeń²⁾. Nietrzeźwi uczestnicy ruchu drogowego powodują kolizje, wypadki, uszczerbki na zdrowiu swoim i innych, a niejednokrotnie utratę życia.

¹⁾ Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego

²⁾ Prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu

Analiza danych kierujących pojazdami znajdujących się pod działaniem alkoholu lub innego środka psychoaktywnego na terenie gminy Goleszów wskazuje spadek takich zatrzymań w ostatnim roku.

Tabela nr 1. Osoby zatrzymane pod wpływem alkoholu, bądź innych środków psychoaktywnych

ROK	Zatrzymani kierujący pod działaniem	
	Alkohol	Inna substancja psychoaktywna
2020	21	2
2021	27	4
2022	20	2
2023	16	3

Źródło: Dane Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie – dane dotyczą Gminy Goleszów.

Analizując dane krajowe dotyczące wypadków drogowych w Polsce można zaobserwować, że od 2020 roku następuje systematyczny spadek liczby wypadków z udziałem użytkowników dróg będących pod działaniem alkoholu. Zmniejszająca się liczba może być wynikiem ogólnopolskich kampanii społecznych dotyczących trzeźwości na drodze oraz zwiększającej się świadomości użytkowników dróg, a także liczne kontrole kierowców (2020 rok - 2540 osób; 2021 rok - 2488 osób; 2022 rok - 2248 osób; 2023 rok - 2074). W gminie Goleszów także zwraca się uwagę na zwiększanie bezpieczeństwa na drogach, m.in. podejmując działania informacyjno-edukacyjne we współpracy z Policją.

2. Dane dotyczące liczby osób doprowadzonych z terenu gminy Goleszów do Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej na przestrzeni ostatnich czterech lat pozostają na podobnym poziomie (2020 rok - 57 osób; 2021 rok - 45 osób; 2022 rok - 48 osób, 2023 rok - 37 osób).

3. Jednym ze zjawisk ściśle skorelowanych z alkoholem jest przemoc. Optymistyczny jest fakt, iż zauważalny jest systematyczny spadek podejrzanych sprawców przemocy pod wpływem alkoholu, co potwierdzają statystyki Komendy Głównej Policji: (2020 rok - 39789; 2021 rok - 33622; 2022 rok - 31807; 2023 rok - 30261). Ponad 90% sprawców stanowią mężczyźni, natomiast niewielki odsetek stanowią kobiety oraz osoby nieletnie³⁾.

4. Z zebranych danych wynika, iż liczba rodzin, które otrzymują pomoc finansową z tytułu uzależnienia od alkoholu stanowi niewielki odsetek pomocy udzielanej przez CUS, bo 3% - 6%. (2020 rok - 5; 2021 rok - 6; 2022 rok - 5; 2023 rok - 8). W przypadku przekazywania pomocy z tytułu uzależnienia od narkotyków odsetek udzielanego wsparcia finansowego stanowi jeszcze mniejszy odsetek, bo zaledwie 1% (2020 rok - 2; 2021 rok - 0; 2022 rok - 1; 2023 rok - 2).

5. Szkody wynikające z nadmiernego spożywania alkoholu na terenie gminy Goleszów przedstawiają również statystyki Komisariatu Policji w Ustroniu.

Tabela nr 2. Zdarzenia po spożyciu alkoholu i innych środków psychoaktywnych

ROK	2019	2020	2021	2022
Liczba doprowadzeń do miejsca zamieszkania	3	6	1	2
Liczba przeprowadzonych interwencji ogółem	6	17	11	24
Liczba spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych	8	5	6	4
Liczba nieletnich zatrzymanych pod wpływem alkoholu	2	2	0	2
Liczba osób zatrzymanych w PDOZ do wytrzeźwienia	2	3	1	2

Źródło: na podstawie danych Komisariatu Policji w Ustroniu.

6. W ostatnich dwóch latach zauważono spadek liczby osób mających problem z alkoholem, zgłoszonych do GKRPA, przy gwałtownym wzroście w 2021 roku.

Tabela nr 3. Wnioski do GKRPA

ROK	2020	2021	2022	2023
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA	16	47	22	18

Źródło: Opracowanie własne CUS na podstawie sprawozdań GKRPA w Goleszowie.

³⁾Dane statystyczne Komendy Głównej Policji: „Przemoc w rodzinie” dane od 2012 roku, [w:] www.policja.pl.

Dane zebrane na potrzeby „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów na lata 2022 - 2026” także przedstawiają skalę problemów uzależnień, z których wynika, iż:

1. Problem alkoholowy jest istotny, gdyż znaczny odsetek mieszkańców (76%) spożywa alkohol. Jednak większość mieszkańców pije alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku (37%), a 4% osób pije codziennie. Większość mieszkańców jednorazowo wypija „bezpieczne” ilości alkoholu. Dodatkowo szczególną uwagę należy zwrócić na to, że 44% mieszkańców było świadkiem prowadzenia przez kogoś pojazdu pod wpływem alkoholu, a 7,89% mieszkańców przynajmniej raz prowadziło pojazd w stanie nietrzeźwości. Zdarzyło się również, iż wykonywali swoje obowiązki służbowe będąc pod wpływem alkoholu (11,84% osób przyznało się do takiego zachowania, w tym 2,63% robi to często). Problem alkoholowy wśród dzieci i młodzieży w gminie Goleszów jest niepokojący - spożycie alkoholu zadeklarowało 17,49% uczniów (w tym 15,74% dziewczynek i 19,35% chłopców). Warto zwrócić uwagę również na to, że znaczna część rodziców wiedząca o tym, że ich dzieci mają kontakt z alkoholem, nie zareagowała na tę informację.

2. Problem zażywania substancji psychoaktywnych nie przybiera dużych rozmiarów wśród mieszkańców gminy Goleszów. Do zażywania narkotyków przyznało się 10% mieszkańców, w tym 6% z nich zażywało te substancje jednorazowo. Jednakże zaleca się kontynuowanie działań profilaktycznych, by utrzymać tę pozytywną tendencję oraz zapobiegać możliwemu rozwojowi tego problemu. Badanie wykazało, że kontakt z narkotykami lub dopalaczami miała nieznaczna część uczniów (0,78%). Uczniowie sięgają po tego typu substancje głównie z ciekawości, aby zaimponować w towarzystwie oraz by dobrze się bawić. Szczególnie popularną substancją wśród młodych mieszkańców jest marihuana lub haszysz oraz „Kompot”. Oprócz tego część uczniów posiada niepełną wiedzę na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, co wiąże się z koniecznością zastosowania szerokich działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym⁴⁾.

Rekomendacją do ww. problemów jest:

- 1) kontynuacja działań profilaktycznych w różnych grupach odbiorców zarówno dzieci, młodzieży ale i dorosłych mieszkańców na poziomie profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;
- 2) kontynuowanie i poszerzanie interdyscyplinarnej współpracy z osobami i podmiotami działającymi w obszarze uzależnień oraz podnoszenie ich kompetencji;
- 3) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych;
- 4) poszerzanie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

III. Grupy docelowe

Oferta Programu skierowana jest do wszystkich mieszkańców gminy Goleszów, w szczególności do wybranych grup - osób uzależnionych, bądź zagrożonych uzależnieniami, ich rodzin, osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również dzieci i młodzieży goleszowskich przedszkoli i szkół. Adresaci Programu są zróżnicowani ze względu na rodzaje profilaktyki, jakie są stosowane do konkretnej grupy odbiorców. Cele programu będą realizowane w poszczególnych obszarach:

- 1) profilaktyki uniwersalnej: adresowanej do wszystkich mieszkańców gminy Goleszów (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych lub uzależnieniami behawioralnymi;
- 2) profilaktyki selektywnej: adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;
- 3) profilaktyki wskazującej: adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód;
- 4) terapii: obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem, realizacja m.in.: programów terapeutycznych dla osób uzależnionych, pijących ryzykownie i szkodliwie, dla DDA, współuzależnionych;
- 5) rehabilitacji obejmującej osoby uzależnione: realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

⁴⁾ „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów na lata 2022-2026”.

IV. Cel główny

Celem głównym Programu zgodnie z założeniami NPZ jest zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych i narkotykowych, minimalizowanie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi.

V. Zadania i harmonogram Programu

Nazwa zadania	Okres realizacji zadania	Wskaźniki
1. Działania profilaktyczne, informacyjno edukacyjne, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień, przemocy w rodzinie		
1) Programy profilaktyczne dla szkół z zakresu profilaktyki uzależnień.	I – VI IX- XII	- liczba placówek oświatowych, w których zorganizowano zajęcia, - liczba zorganizowanych zajęć, - liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach,
2) Dofinansowanie pracy z dziećmi i młodzieżą poprzez organizację czasu wolnego w okresie wakacji zimowych i letnich.	I – II VII- VIII	- liczba półkolonii, zimowisk, obozów zorganizowanych lub dofinansowanych w ramach wypoczynku, - liczba uczestników wypoczynku,
3) Wspieranie działań profilaktycznych w środowisku poprzez organizowanie czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz zakup sprzętu sportowego z przeznaczeniem na doposażenie obiektów sportowo - rekreacyjnych, miejsc aktywnego wypoczynku.	I - XII	- liczba podmiotów, które otrzymały dofinansowanie, - liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć sportowo-rekreacyjnych i otwartych imprez sportowo-rekreacyjnych, - liczba uczestników, - liczba i rodzaj zakupionego sprzętu,
4) Dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych lub opiekuńczych, konkursów i turniejów sportowych dla dzieci i młodzieży.	I - XII	- liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć, konkursów i turniejów sportowych, - liczba uczestników zajęć,
5) Podejmowanie działań służących edukacji publicznej w zakresie problematyki uzależnień.	I - XII	- liczba i rodzaj podjętych działań, - liczba materiałów edukacyjnych,
6) Warsztaty profilaktyczne dla rodziców.	I - XII	- liczba warsztatów, - liczba uczestników,
2. Zwiększenie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, ich rodzin oraz ofiar przemocy w rodzinie		
1) Porady psychologa.	I – XII	- liczba udzielonych porad, - liczba osób korzystających z porad,
2) Spotkania korekcyjno-motywuujące dla osób mających problem z alkoholem, pijących ryzykownie, szkodliwie lub uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, prowadzone przez terapeutę do spraw uzależnień.	I – XII	- liczba udzielonych porad - liczba osób korzystających z porad,
3) Pomoc społeczna osobom i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.	I - XII	- liczba osób objętych pracą socjalną, - liczba zawartych kontraktów socjalnych,
3. Działania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		

1) Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.	I - XII	- liczba opiniowanych wniosków,
2) Kierowanie osób, które nie zgłosiły się dobrowolnie na zdiagnozowanie i poddanie leczeniu odwykowemu, na badanie przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.	I - XII	- liczba osób kierowanych na badanie biegłych sądowych, - liczba sporządzonych opinii.
3) Kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.	I - XII	- liczba wniosków do sądu w sprawie leczenia odwykowego.
4) Przeprowadzanie rozmów motywujących z osobami zgłoszonymi do Komisji.	I - XII	- liczba osób zgłoszonych do GKRPA, - liczba osób zaproszonych na rozmowy, - liczba przeprowadzonych rozmów.
5) Kontrolowanie punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania obowiązujących przepisów.	III - XI	- liczba przeprowadzonych kontroli.
6) Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów związanych z uzależnieniami.	I - XII	- liczba i rodzaj szkoleń, - liczba osób biorących udział w szkoleniach.
7) Organizacja pracy, finansowanie kosztów pracy GKRPA, w tym zakup materiałów biurowych na potrzeby obsługi GKRPA.	I - XII	- rodzaj zakupionych materiałów, - rodzaj poniesionych innych wydatków na obsługę zadań GKRPA, - liczba posiedzeń GKRPA.

VI. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zasady wynagradzania członków GKRPA:

1. Członkom Komisji przysługuje miesięczne wynagrodzenie za udział w pracach komisji w wysokości:

- **PRZEWODNICZĄCY** 650,00 zł brutto
- **SEKRETARZ** 550,00 zł brutto
- **CZŁONKOWIE** 200,00 zł brutto

Podstawą do wypłaty wynagrodzenia, o którym mowa wyżej, jest lista obecności na poszczególnych posiedzeniach GKRPA poświadczona przez przewodniczącego.

2. Ponadto, członkowie Komisji pobierają wynagrodzenie za przeprowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z planem kontroli ustalonym przez Komisję na 2025 rok, pod warunkiem, iż kontrola odbywa się w innym terminie niż posiedzenie Komisji. Członkowie biorący udział w kontroli pobierają jednakowe wynagrodzenia w kwocie 150,00 zł brutto za każdą przeprowadzoną kontrolę. Jeżeli kontrola odbywa się w tym samym dniu co posiedzenie Komisji, członkom Komisji nie przysługuje prawo do wypłaty dodatkowego wynagrodzenia za udział w kontroli. Podstawą wypłaty wynagrodzenia dla członków Komisji jest lista obecności potwierdzająca udział w kontroli punktów oraz protokół z przeprowadzonych czynności kontrolnych.

VII. Zasady finansowania Programu

Źródłem finansowania GPPiRPA oraz PN na rok 2025 są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, tzw. „korkowego”, zgodnie z art. 18² pkt 1, pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

VIII. Realizatorzy Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025 realizowany jest przez Urząd Gminy Goleszów.

Współrealizatorami Programu są Centrum Usług Społecznych w Goleszowie, GKRPA, instytucje i osoby fizyczne wspierające realizację programu: szkoły podstawowe, których organem prowadzącym jest Gmina Goleszów, pedagodzy szkolni, Komisariat Policji w Ustroniu, terapeuta do spraw uzależnień, psycholog, Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Gminny Ośrodek Kultury w Goleszowie,

Gminna Biblioteka Publiczna w Goleszowie, kluby sportowe działające na terenie gminy Goleszów, parafie rzymsko-katolickie, parafie ewangelicko-augsburskie, fundacje i stowarzyszenia.

WYJAŚNIENIA SKRÓTÓW:

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

CUS – Centrum Usług Społecznych w Goleszowie

PDOZ – Pomieszczenie dla osób zatrzymanych

NPZ – Narodowy Program Zdrowia